

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Ekeby förskola, Alunda, Östhammars kommun

2019

Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
  - 3.1 Trygghet
  - 3.2 Självkänsla
  - 3.3 Empati
  - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
  - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
  - 4.2 Målformulering
  - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
  - 8.1 Definition av begrepp
  - 8.2 Lagtexter
  - 8.3 Reflektionsprotokoll
  - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation

*Redogör för de åtgärder från förra året som genomförts såväl som de som inte genomförts.
Redogör för vilka mål som uppnåtts samt hur ni vill gå vidare.*

När vi på förskolan sammanfattar vår utvärdering kan vi konstatera att vi är bra på att skapa en trygg och välkomnande miljö för alla. För oss är inskolningstiden extra viktig och där lägger vi grunden till en trygg och öppen relation mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. Vi har även goda rutiner när det gäller att hantera konflikter och reda ut dem på ett bra sätt.

I arbetslaget pågår ständiga reflektioner kring barnens trivsel och trygghet. Vi pedagoger är goda förebilder när det gäller hur vi vuxna är mot varandra och mot barnen. Pedagogernas förhållningsätt och hur vi är mot varandra avspeglar sig i barngruppen.

Arbetet med materialet från Barnkonventionen, "kompiskort och kompisagor", Babblarnas känslkort, "kompis-solen", "Liten och trygg" och "Alfons vänskapslåda" samt andra sagoböcker har varit bra i det förebyggande arbetet med barnen. Samtalen med barnen har gett hög måluppfyllelse både på kort och på lång sikt när pedagogerna har reflekterat med barnen om "hur man är en bra kompis". Vi har även arbetat på fler olika sätt med att stärka barnets självkänsla bl.a. genom avdelningarnas temaarbete där barnen genom inflytande och delaktighet får en ökad tilltro till sin egen förmåga.

Under hösten 2018 har vi arbetat mycket med barns integritet och att kunna sätta ord på känslor samt var de känns i kroppen. Vi har använt oss av materialet "Stopp min kropp" och "Liten och trygg". Vi avslutade med ett dropp-in fika för föräldrar och syskon då barnen fick möjlighet att visa vad de hade gjort under temat. Vi ser att det ger goda resultat när vi fokuserar intensivt på ett ämne under en viss period.

Vi har påbörjat arbetet med att synliggöra barnens olika nationaliteter för att öka intresset för barnens olika språk och kulturer. Vi har sett ett intresse hos barn och föräldrar att vilja lära sig mer om andra kulturer och språk.

Vi har nu arbetat med det nya dokumentationsverktyget där vi har synliggjort vårt arbete för att främja jämställdhet, motverka diskriminering och kränkande behandling. Vi vill fortsätta bli ännu bättre på att lägga ut planeringar och vara tydliga med detta dokumentets betydelse för verksamheten.

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsarbetet, till exempel trygghetsvandring, barnintervjuer, Kompis-sol.

I början av höstterminen arbetar vi mycket med att få barnen att känna sig trygga med oss som pedagoger men även med eventuella nya kamrater. Vi vill att barnen ska kunna känna sig trygga i alla situationer under en vanlig dag och då är det viktigt att de vågar uttrycka sina tankar och åsikter. Detta gör vi genom att skapa nära relationer med varje barn och ha en dialog med vårdnadshavarna om barnens trivsel och trygghetskänsla.

Genom att vara närvarande i barnens fria lek och prata och diskutera om hur vi är med varandra försöker vi hjälpa barnen att respektera varandra, ta hänsyn och leva sig in i andras situation. Målet är att alla barn ska ha samma förutsättningar att påverka och få komma till tals.

Vi kommer att jobba med olika material, tex Barnkonventionens material, " Barnens planet" och andra material om relationer och kompisskap. Vi läser också böcker som vi diskuterar om. Detta gör vi för att få barnen att bli delaktiga i värdegrundsarbetet på ett så enkelt och förståeligt sätt som möjligt. Vi får under dessa diskussioner också syn på hur barnen tänker och vad de kan lära varandra. Vi får även en inblick i vad vi kan behöva jobba vidare med.

Vi utgår från barnens tankar och åsikter när vi planerar verksamheten. Vi använder oss av bildstöd för att ge även de barn som inte har kommit så långt i sin språkutveckling chans att uttrycka sig. Vi försöker vara lyhörda för barnens behov och intressen. Vi jobbar med samarbetsövningar på många olika sätt, både i våra grupper och i det vardagliga arbetet, t ex städning mm.

Genom att ge barnen utmaningar och utrymme att prova på i många olika situationer allt ifrån rutinsituationer som påklädning och matsituationer till skapande, olika projekt mm utvecklar de sin självständighet och tillit till sin egen förmåga.

3. Främjande arbete

Att stärka de positiva förutsättningarna för alla människors lika värde, förskolans ledord.

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola.

Jämställdhet i förskolan

Huvudmannens mål: *I våra förskolor arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

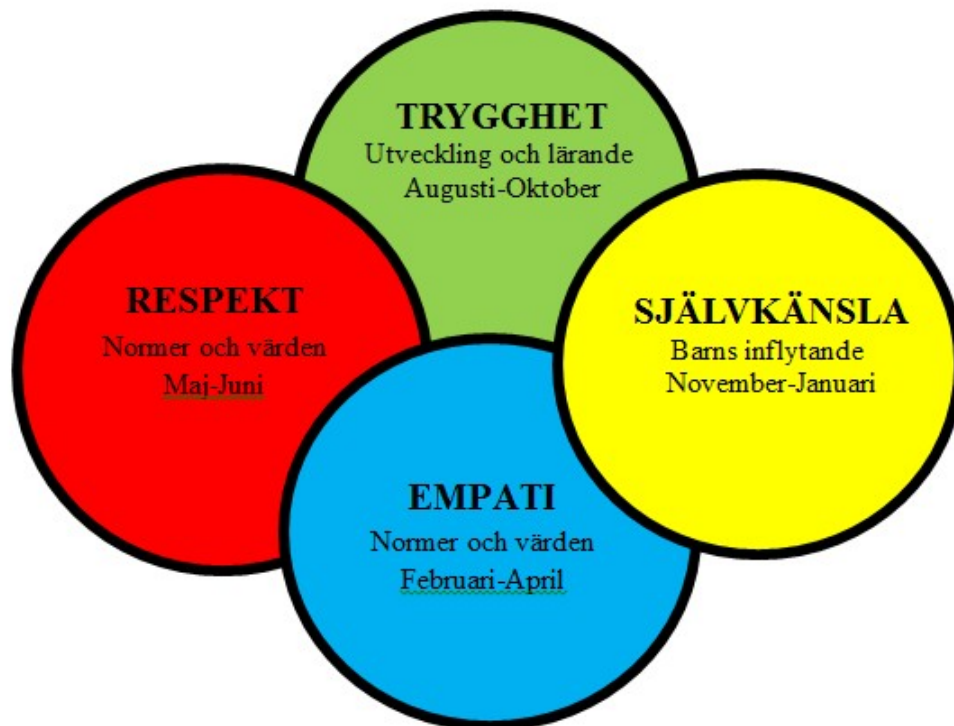
Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

Under perioden 2017-2019 kommer vi att arbeta för att jämställdhetssäkra verksamheten genom att inrikta oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetsätt
- Kompetensutveckling
- Pedagogiska lärmiljöer
- Vårdnadshavares delaktighet

Ansvariga för att dokumentationen följs är respektive förskolechef samt verksamhetschefen för förskolorna i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.

Mål i Lpfö98 (2016)

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- *utvecklar sin identitet och känner trygghet i den*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska sträva efter att varje barn

- *utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar*
- *respekt för allt levande och omsorg för sin närmiljö*

Våra ledord på förskolan är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar!

4. Förebyggande arbete

Identifiera alla riskfaktorer och beskriv alla insatser som ska genomföras under året för att nå målen.

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt.

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

När barnen inte syns eller hörs händer oftast de kränkande handlingarna. När de stänger dörren om sig och vi pedagoger inte finns i närheten. De situationer som vi märkt att det händer flest incidenter inne är; vid på och avklädning, toalettbesök och när det blir för många barn i hallen. De flesta situationerna när det gäller kränkande handlingar utomhus, är i lekstugan.

4.2 Målformulering

Vårt mål är att det är nolltolerans på kränkande behandling och att vi ska markera när det sker.

4.3 Insatser

Vi ska vara närvarande i barnens lek så långt det är möjligt.
Vi ska placera oss så att vi har översikt över de områden som barnen leker på.
Prata med barnen om känslor och vad som förväntas av en bra kompis.
Markera när vi upptäcker att barnen behandlar varandra felaktigt och samtala om hur man ska vara mot varandra.
I arbetet med "Barnens planet" så kommer vi att prata om hur man är mot varandra, allas lika värde och att man har rätt att vara den man är.

5. Åtgärdande arbete

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till förskolechef. En särskild blankett finns för detta.
- Förskolechef ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras genom att anmälan skickas in i original. Kopia förvaras på förskolan.
- Förskolechef gör bedömningen att inleda en utredning på förskolan, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska förskolechef ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar. Särskilda blanketter finns för dokumentation av utredning och åtgärder.
- Förskolechef återrapporterar till förvaltningen där samtlig dokumentation i original diarieförs. En kopia förvaras på förskolan.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller förälder, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Förskolechef informeras.
- Förskolechef ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserier upphört.

Blanketter som ingår i arbetsgången vid kränkningar

Senast uppdaterade blanketter för kränkingsanmälningar finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller föräldrar som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal på er förskola.

Vad ska göras?

Alla pedagoger på Ekeby förskola ska vara förtrogna med dokumentationen och likabehandlingsplanen för att kunna arbeta med den i verksamheten. Arbetet med barnen och även kontakten med vårdnadshavarna ska genomsyras av det som står i dokumentet. Utvecklingsgruppen, som består av en förskollärare från varje enhet, kommer att kontinuerligt arbeta och utveckla dokumentationsverktyget. Vid föräldramöten, inskolning och utvecklingssamtal så berättar vi om värdegrundsarbetet och visar på vårt aktuella dokument. Vi lägger även ut våra aktuella planeringar gällande de fyra nyckelorden **Trygghet, Självkänsla, Empati** och **Respekt** på Unikum kontinuerligt.

När ska det göras?

Vi har en stående punkt på våra arbetsplatsträffar och planeringar där vi diskuterar värdegrundsarbetet. Vi skriver planeringar och lägger ut på Unikum under de perioder som de gäller och utvärderar i slutet av varje period. Med en tydlig agenda på våra möten så ska vi bli bättre på att skriva och utvärdera.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

Planeringstid för hela arbetslaget och även enskild planeringstid.

Vem är ansvarig?

Alla pedagoger i arbetslaget och förskolechef har ansvaret för att arbeta med värdegrundsarbetet. En av förskollärarna sitter med i utvecklingsgruppen och har till uppgift att uppdatera dokumentationsverktyget två gånger per år.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Vi utvärderar efter varje avslutad del och vid varje termins slut så utvärderas värdegrundsarbetet på en gemensam utvärderingsdag. Eventuella ändringar och förbättringar förs in i dokumentet och sådant som inte är aktuellt tas bort.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av varje termin ska alla arbetslag sammanställa och utvärdera dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Jämställdhetsplaneringar och reflektionsprotokoll förs in i verktyget.

Vid varje termins slut har vi en utvärderingsdag då vi går igenom dokumentationsarbetet tillsammans och gör vi en utvärdering av vårt arbete och detta kommer att ske nästa gång i juni 2019. Vi kommer då att utgå från det som står i detta dokument och utvärdera vad vi har gjort under detta halvår. Utvecklingsgruppen utvärderar och reviderar hela dokumentationsverktyget en gång om året.

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Förskolans verksamhet bedrivs i enlighet med Lpfö98 (2016). Förskolans värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö98(2016)
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum:

Avdelning:

Reflektera kring de åtgärder från förra året som genomförts/inte genomförts utifrån diskrimineringsgrunderna.

Hur går vi vidare för att nå målen?

[egen text]

Barns deltagande

Hur blir barnen delaktiga? Till exempel barnintervjuer, trygghetsvandring, kompis-sol.

[egen text]

8.4 Jämställdhetsplanering

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt*

Period:

Avdelning:

Läroplanens mål enligt Lpfö98:

[egen text]

Avdelningens mål:

[egen text]

Aktivitet:

[egen text]

När? Var? Hur? Varför?

[egen text]

Resultat - hur blev det?

[egen text]

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

[egen text]

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan*, reviderad 2016 (Lpfö98)

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm:
Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).